

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

308

Szerző T á b o r i Kornél

Cím Pusztuló világ

Idő

u 1912 u

Személy

Forrás: Uj Idők

Helyszám

Bp.

1912 IX/22

(Köt. v. füz.)

Oldalsz.

(Hely)

(Idő)

Pusztuló világ

— Egy kis budai panoráma. —

A fekete pergamentbőrű, vén csudatévő Ridder Haggard afrikai varázsolója kéne ide, hogy földézzé az illő hangulatot. De a fotografus masinája pótolja tán kissé, amikor a veszniindult régi Buda néhány részletét bemutatjuk.

Micsoda kegyetlenséggel érvényesül odaát az evolúció törvénye épp mostanában. Pest és Buda egyesítését már negyven évvel ezelőtt mondta ki a parlament, de a páratlanul különböző városrészek csak most kezdenek egységesen nivellálódni. A nagy építkezés a kilencvenes években, amikor a krachot szülő „Csikágó“ született a keleti pályaudvar mellett s egész utcatorok bujtak ki másfelé is, Budát nem bontotta meg s csak a Műegyetem lágymányosi házcsoportjával jött létre az első, jelentősebb lépés. Más, tőlünk idegen világ volt odaát, de még most is joggal mesélhetünk legendás anekdotákat az öreg *spiesze*kről, akik nem átjönnek, hanem *átutaznak* néha Pestre, amely piszkos tengerként terpeszkedik alattuk a tudónyomó füstfelhőkben. És most is akad még pesti lakos, aki még soha nem volt Budán, bár a haja deres már. És nemsokára örökre lemondhat egy csomó finom, csöndes látványosságról, mert Buda „szépül“, az építkezés hullámai újabban teljes erővel csaptak át, itt is, ott is csákányt vernek az ósdi kis házakba, letapossák a virágágyakat, kivágják az árnyas fákat és modern bérkaszárnnyakat emelnek a helyükbe. A selymes rétek is tarlódnak s a földet már nem

jámbor svábok, hanem fűrge taljánok török föl, hogy gránitköveket meg sineket rakjanak végig. Nagyvárosi lárma, kalapálás, csilingelés, malterzag és mészpor, — a gyötrődő pesti meg ravaszul hunyorgat: megyünk Budára lakni, a jó levegőbe, ózonos csöndbe.

Hogy a régi Buda pusztul, azt bizonyára nem sajnálják a lakásinség áldozatai. De mindenesetre kár, hogy magyar Ruskin nélkül tűnnek el Buda kövei, pedig tán itt is találna megörökíteni valót az olyan író, mint a *Stones of Venice* szerzője. Föltétlenül méltóbbat és kedvesebbet néhol, mint a modern Pest egy-egy boulevardier-je. Tóth Bélán kívül, aki speciálisan Gül Baba rózsáit énekelte meg, poétája is csak egy akadt Budának a Krúdy Gyula személyében, aki fantasztikus Szindbádját utaztatja pár hónap óta az intim környezetben.

Mi se akarjuk most nagy apparátussal fölfedezni Buda szépségeit. Eszünk ágában sincs, hogy valami Ruskin-allürel lépünk föl. Csak az amatőr szemével nézzük és annak, amit látunk, nem keressük a történelmi, szociológiai és etikai magyarázatát.

Nézzük először a régi-újat, a csudaszép Halászbástyát, amelynek hatalmas középnyílásából látjuk a nyugtalan, fiatal és lázban-gőzben dolgozó Pestet, amely fűrge és mohó karjait átnyújtja már a Dunán. S a természet-adta panorámában látjuk innen a budai épülő házakat is, amelyek egyelőre még rikítóan ágaskodnak ki az alacsony öregek közül. Lejebb sétálunk aztán a kanyargós szűk kis utcákon és százados emlékek hangulatai

szállnak elénk mindenfelől. Majd újra föl a hegynek, oldalába ragasztott fecskefészek, apró tabáni házak mentén.

A Gellérthegy másik oldalán már pazarul épített új villák, utcányi várkastély-sor, de itt még törpe kunyhók, szegény tengődők, külvárosi nyomor. Csak-hogy itt még az inség is tűrhetőbb és más, mint a pesti oldalon, a dagály-utcai vagy Teleki-téri kvartélyokban. A gyerekhad se olyan csenevész, mosolygósabb, játékosabb és ni, egy régi koldus, aminőt Pesten sose láttunk . . . Goertz lencséje mutatja, hogy Repin ecsetjére méltó . . . Vagy a híres gellérthegyi boszorkányok utóda, aki azonban már nem a seprün nyargal, hanem békésen — krumplit hámoz a citadella foghíjasra levitézlett lépcsőjén. A kommentár jórészt fölösleges a művészi fotografiához, amelyek Erdélyi mester műterméből kerültek ki s az idejében egy Uránia-darabot fognak tartítani.

Tábori Kornél.